

Warszawa, 31 października 2012 roku

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

ZSS/500/25/2012/JZ

**Pan
Piotr Orłowski
Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego**

z niepokojem przyjąłem komunikat wydany 2 października br., podający do powszechnej wiadomości, iż Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego zdecydował się dopuścić uczniów-pilotów szybowcowych do wykonywania samodzielnych lotów po ukończeniu 14 roku życia. Jako podstawę prawną decyzji wskazano przepis FCL.020 Załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 1178/2011 z dnia 3 listopada 2011 r. ustanawiającego wymagania techniczne i procedury administracyjne odnoszące się do załóg w lotnictwie cywilnym zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 216/2008 (Dz. U. L 311 z 25.11.2011, str. 1, z późn. zm.). Przywołany przepis stanowi, że uczeń-pilot przed odbyciem swego pierwszego samodzielnego lotu musi mieć ukończone przynajmniej 14 lat, jeśli steruje szybowcem bądź balonem.

Jestem przekonany, że 14 lat to zbyt młody wiek na samodzielne sterowanie szybowcem, bowiem stopień rozwoju psychofizycznego dziecka może nie dawać należytej rękojmi bezpiecznego kierowania statkiem powietrznym, a w konsekwencji życie i zdrowie ucznia-pilota są zagrożone.

Działając na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Nr 6, poz. 69, z późn. zm.), uprzejmie proszę Pana Prezesa o zmianę stanowiska zajętego w kwestii minimalnego wieku osób dopuszczanych do szybowcowego szkolenia praktycznego.

I wyrażam szacunek

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PREZES
URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO

Piotr Ołowski

Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka
ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

W odpowiedzi na pismo z dnia 31 października 2012 r. (znak: ZSS/500/25/2012/JZ), dotyczące dopuszczenia uczniów-pilotów szybowcowych do wykonywania samodzielnych lotów szkolnych po ukończeniu 14 roku życia, uprzejmie informuję, co następuje.

Możliwość odbywania przez uczniów-pilotów, którzy ukończyli 14 lat, samodzielnych lotów szkolnych wynika wprost z przepisu FCL.020 Załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 1178/2011 z dnia 3 listopada 2011 r. *ustanawiającego wymagania techniczne i procedury administracyjne odnoszące się do załóg w lotnictwie cywilnym*. Przepis ten, jako wynikający z prawa unijnego o randze rozporządzenia, obowiązuje państwa członkowskie wprost i jest stosowany bezpośrednio. Z tego też względu Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego nie ma możliwości podniesienia minimalnego wieku uczniów-pilotów szybowcowych, dopuszczanych do samodzielnych lotów szkolnych w ramach szkoleń praktycznych, a zatem zmiany przedstawionego w komunikacie z dnia 2 października br. stanowiska w tym zakresie.

Pragnę jednakże uspokoić i wskazać, iż fakt, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa do samodzielnych lotów szkolnych w trakcie szybowcowego szkolenia praktycznego mogą być dopuszczani 14 - latkowie nie oznacza, że każdy czternastolatek bez żadnych ograniczeń będzie mógł wykonywać takie samodzielne loty.

Po pierwsze, w celu rozpoczęcia szkolenia do uzyskania licencji pilota szybowcowego, które to szkolenie najpierw rozpoczyna się od szkolenia teoretycznego, wymagana jest zgoda rodziców lub opiekunów prawnych, z uwagi na fakt, że osoba, która ukończyła 14 lat ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

Po drugie, samodzielne loty mogą być wykonywane wyłącznie po uzyskaniu upoważnienia instruktora oraz pod jego nadzorem, co wynika wprost z przepisu FCL.020 Załącznika I do rozporządzenia nr 1178/2011. Osoba szkolona zatem w całym procesie szkolenia podlega weryfikacji i ocenie w ośrodku szkolenia lotniczego. Oceniane są nie tylko jej postępy w szkoleniu, ale również predyspozycje i konkretne umiejętności, które mogą przesądzić o tym, że mimo posiadania 14 lat dany uczeń nie zostanie dopuszczony do lotów samodzielnych w ramach odbywanego szkolenia.

Po trzecie, aby uczeń - pilot był dopuszczony do lotów samodzielnych, musi spełnić określone

wymagania w zakresie sprawności psychicznej i fizycznej, potwierdzone orzeczeniem lotniczo-lekarskim 2 klasy zdrowia. Wynika to wprost z przepisu MED.A.030 lit. a) i c) Załącznika IV do rozporządzenia nr 1178/2011, który stanowi, że uczeń pilot co do zasady nie może wykonywać samodzielnych lotów, chyba że posiada orzeczenie lekarskie klasy 2.

Z powyższego można wnioskować, że zanim 14 - letni uczeń - pilot zostanie dopuszczony do lotów samodzielnych, poddawany jest co najmniej trzystopniowej weryfikacji, na skutek której dopuszczenie go do samodzielnych lotów jest poprzedzone nie tylko decyzją jego rodziców czy też opiekunów prawnych, ale również oceną jego umiejętności i predyspozycji oraz dojrzałości psychofizycznej. Taka weryfikacja dowodzi, że nie jest regułą, iż każdy 14-latek będzie dopuszczony do samodzielnych lotów w trakcie szkolenia praktycznego.

Na zakończenie pragnę wskazać, że dotychczas obowiązujące w Polsce regulacje dotyczące szkolenia szybowcowego, a stanowiące w pkt 2.1.3 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 września 2003 r. w sprawie licencjonowania personelu lotniczego (Dz. U. Nr 163, poz. 1603, z późn. zm.), że uczeń-pilot może być dopuszczony do lotów samodzielnych, jeżeli ukończył 16 lat, uniemożliwiały realizację art. 96 ust. 2 pkt 1 ustawy Prawo lotnicze stanowiącej, iż licencję pilota szybowcowego może uzyskać osoba, która ukończyła 16 lat. Taka sama granica wieku do uzyskania licencji została określona w pkt 2.9.1.1. Załączniku 1 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, sporządzonej w Chicago dnia 7 grudnia 1944 r. Praktyczne szkolenie szybowcowe od samodzielnego wylotu do uzyskania licencji pilota szybowcowego trwa minimum 1-2 lat. Tym samym więc, uzyskanie licencji było możliwe najwcześniej w wieku 17-18 lat, co czyniło dotychczas przepis ustawowy martwym.

Jednocześnie powyższe zapisy rozporządzenia w sprawie licencjonowania personelu lotniczego w znaczący sposób pogarszały możliwość rywalizacji młodych polskich pilotów szybowcowych, w tym członków Szybowcowej Kadry Juniorów, z zagranicznymi konkurentami. Dla przykładu, minimalny wiek dopuszczenia do lotu samodzielnego szybowcem nie jest określany np. w Nowej Zelandii, gdzie o tym kiedy wypuścić samodzielnie ucznia - pilota decyduje instruktor. Zdarzają się tam nawet przypadki dopuszczenia do lotów samodzielnych 12 czy 13 latków. Standardem w rozwiniętych szybowcowo krajach jest dopuszczenie do lotów samodzielnych na szybowcach w wieku 14 lat, co jest praktykowane m. in. w Niemczech, USA, Kanadzie i Holandii. Jednak w każdym tym przypadku najważniejsza jest zawsze zgoda rodziców na rozpoczęcie szkolenia oraz decyzja instruktora o tym, czy uczeń- pilot może bezpiecznie wykonywać lot samodzielny.

Do czasu wejścia w życie przepisów rozporządzenia nr 1178/2011 umożliwiających dopuszczanie do samodzielnych lotów szkolnych 14 – latków, polscy juniorzy musieli często konkurować w zawodach ze swoimi rówieśnikami m. in. z Niemiec, którzy mają zazwyczaj prawie dwa razy większe lotnicze doświadczenie dzięki temu, że mogli dużo wcześniej rozpocząć szkolenie. W Polsce były już znane historyczne przykłady szkolenia szybowcowego bardzo młodych pilotów: Franciszek Kępka poleciał samodzielnie szybowcem w wieku 12 lat, Jacek Dankowski w wieku 13 lat, Piotr Wiśniewski w wieku 14 lat. Praktyka pokazała, że piloci szkoleni w tym wieku szybciej opanowują sztukę pilotażu, przy zachowaniu bardzo wysokiego poziomu bezpieczeństwa. Tę teorię potwierdzają również zagraniczni instruktorzy, których doświadczenie wskazuje, że młodzi piloci szkolą się zdecydowanie szybciej, latają bezpiecznie i zachowują dużą dyscyplinę.

Szanowny Panie Rzeczniku, mając powyższe na uwadze pragnę wskazać, że informacja podana

w komunikacie z dnia 2 października br., nie przedstawia żadnych rozwiązań, które mogłyby stanowić zagrożenie w szkoleniu szybowcowym, a tym samym zagrażać życiu i zdrowiu szkolonych dzieci. Rozwiązanie przedstawione w tym komunikacie jest obecnie poparte prawem wspólnotowym, którego wprowadzenie z pewnością zostało poprzedzone wnikliwą analizą dotyczącą bezpieczeństwa tego szkolenia, czego dowodem jest uzależnienie dopuszczenia 14 - latków do lotów samodzielnych przede wszystkim od posiadania określonej sprawności psychofizycznej oraz od zgody i nadzoru instruktora szkolącego.

2 pomiar
PREZES
Brzeźni Lotnictwa Cywilnego
Piotr Ołowski